

УДК 336.15

КАРАМУШКА Лариса, директор Департаменту фінансів Київської державної обласної адміністрації

СЕРЕДНЬОСТРОКОВЕ ПЛАНУВАННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Розкрито сутність планування видатків місцевих бюджетів як інструменту соціально-економічного розвитку територій. Визначено основні напрями підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів в умовах трансформації економіки. Здійснено планування частки видатків місцевих бюджетів у валовому внутрішньому продукті на середньострокову перспективу.

Ключові слова: бюджетна система, місцеві бюджети, видатки бюджету, міжбюджетне регулювання, програмно-цільовий метод бюджетного планування, середньострокове планування бюджету.

Карамушка Л. Среднесрочное планирование расходов местных бюджетов. Раскрыта сущность планирования расходов местных бюджетов как инструмента социально-экономического развития территорий. Определены основные направления повышения эффективности расходов местных бюджетов в условиях трансформации экономики. Осуществлено планирование доли расходов местных бюджетов в валовом внутреннем продукте на среднесрочную перспективу.

Ключевые слова: бюджетная система, местные бюджеты, расходы бюджета, межбюджетное регулирование, программно-целевой метод бюджетного планирования, среднесрочное планирование бюджета.

Постановка проблеми. Обґрунтована державна фінансова політика формування місцевих бюджетів є вагомою умовою соціально-економічного розвитку територій, здійснення результативних економічних перетворень. Доцільним є посилення інституційних засад системи регулювання міжбюджетних відносин, ефективності планування та використання видатків місцевих бюджетів. Протягом останніх років фінансова політика формування бюджетів місцевого самоврядування недостатньою мірою забезпечувала економічний розвиток адміністративно-територіальних одиниць. З огляду на це, актуальною є проблематика подальшого розвитку системи середньострокового планування видатків місцевих бюджетів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вагомих наукових досліджень у сфері бюджетного планування, формування місцевих бюджетів можна назвати праці А. Буряченка, В. Зайчикової, І. Запатріної, О. Кириленко, Л. Лисяк, І. Луніної, А. Мярковського, П. Самуельсона, В. Федосова, Х. Циммерманна, І. Чугунова, С. Юрія [1–12] та ін.

Метою статті є розкриття напрямів підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів як інструменту соціально-економічного розвитку територій, розрахунок планування видатків місцевих бюджетів на середньострокову перспективу.

Матеріали та методи. У науковій статті застосовано сукупність методів і підходів, що дозволило реалізувати концептуальну єдність дослідження. Системний та структурний методи використано для розкриття сутності видатків місцевих бюджетів як інструменту соціально-економічного розвитку територій; методи синтезу, факторний, порівняльний застосовано при визначенні основних напрямів підвищення ефективності видатків місцевих бюджетів в умовах економічних перетворень, здійснення планування видатків місцевих бюджетів на середньострокову перспективу.

Результати дослідження. Одним з основних чинників забезпечення збалансованості соціально-економічного розвитку територій є досягнення стабільності та прогнозованості місцевих бюджетів (МБ). Важливим інструментом державного регулювання розвитку територій є видатки бюджету, від результативності яких залежить виконання центральними та місцевими органами влади закріплених за ними повноважень. Ефективне використання коштів МБ є передумовою забезпечення економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць, для здійснення якого місцеві органи влади повинні мати відповідні фінансові можливості. Отже, вагомого значення набуває питання запровадження дієвої системи управління видатками місцевих бюджетів (ВМБ), особливо в умовах обмеженості фінансових ресурсів.

Становлення системи планування ВМБ в Україні, реформування її складових, у тому числі принципів, процедур, методів, механізму взаємодії учасників планування, відбувалося одночасно з розвитком інституту місцевого самоврядування, удосконаленням нормативно-правової та методологічної бази у сфері бюджетного планування. Основним завданням у сфері управління видатками місцевих бюджетів є дотримання принципів економічності, ефективності та дієвості. Підвищення результативності ВМБ вимагає нових децентралізованих підходів до управління ними, що передбачає встановлення відповідних цілей, стандартів якості та засобів контролю.

Чинний механізм міжбюджетного регулювання передбачає застосування формульних розрахунків при плануванні обсягів ВМБ та міжбюджетних трансфертів. Забезпечення збалансованості місцевих бюджетів досягається завдяки перерозподільчим процесам у межах бюджетної системи, які полягають у наданні фінансової підтримки у формі дотацій та субвенцій МБ, видатки яких не забезпечені доходами, або вилученні коштів з місцевих бюджетів у разі перевищення їх доходів над видатками.

Вітчизняна система впорядкування бюджетних видатків характеризується недостатньо чітким розподілом функцій та повноважень між органами центральної та місцевої влади і спрямуванням переважної частини фінансових ресурсів місцевих бюджетів на виконання делегованих повноважень. Враховуючи, що це певною мірою обмежує фінансову самостійність органів місцевого самоврядування, розширення їх власних повноважень щодо здійснення видатків та усунення дублювання функцій між гілками влади мають стати одними з основних напрямів удосконалення процесу формування видаткової частини МБ.

Бюджетним кодексом України закладено законодавчі підстави для запровадження середньострокового бюджетного планування на місцевому рівні та застосування програмно-цільового методу (ПЦМ) складання та виконання місцевих бюджетів, визначено ключові підходи до розробки середньострокового бюджетного прогнозу як загалом для бюджету, так і на рівні головних розпорядників бюджетних коштів. Передбачено взаємоузгодженість бюджетної політики із завданнями та пріоритетами соціально-економічного розвитку, врегульовано питання щодо формування прогнозу показників зведеного та державного бюджетів на наступні за плановим два бюджетні періоди, створено підґрунтя для переходу в перспективі до формування середньострокового бюджету на всіх рівнях бюджетної системи, що відповідатиме кращій міжнародній практиці.

Запровадження прогресивних методик планування та виконання видаткової частини МБ, однією з яких є програмно-цільовий метод, особливо актуальне в умовах обмеженості фінансових ресурсів, оскільки надасть можливість підвищити ефективність використання бюджетних коштів та забезпечити їх зв'язок із стратегічними цілями бюджетної політики. Враховуючи, що планування ВМБ, у тому числі на середньострокову перспективу, повинно здійснюватись з урахуванням результатів їх виконання у попередніх бюджетних періодах, пропонується використовувати чотири групи показників для проведення моніторингу, оцінки та рейтингування рівня ефективності виконання органами місцевої влади видаткових повноважень, зокрема, планові та фактичні бюджетні показники, фінансові коефіцієнти, показники результативності використання бюджетних коштів, вартості одиниці послуги, продукту. Реалізація зазначеного дозволить оцінити якість надання суспільних послуг, визначити обґрунтований обсяг їх бюджетного фінансування [4].

Удосконалення системи планування видатків місцевих бюджетів шляхом запровадження ПЦМ сприятиме підвищенню прозорості бюджетних потоків, оскільки бюджетний процес розглядається як ефективний комплекс заходів, спрямованих на виконання поставлених соціально-економічних вагомих завдань. Цей метод дозволяє ув'язати стратегію та пріоритети розвитку держави й адміністративно-терито-

ріальних одиниць з фінансово-економічною складовою управлінської діяльності як на державному, так і на місцевому рівнях. Запровадження програмно-цільового методу сприятиме підвищенню ефективності використання коштів місцевого бюджету, виходячи з оцінювання досягнутих результатів конкретної бюджетної програми.

Формування місцевого бюджету має ґрунтуватись на пріоритетах регіональної бюджетної політики. Прогнозні та програмні документи соціально-економічного розвитку території, прогноз фінансового балансу на наступні роки мають бути підставою для визначення пріоритетних напрямів бюджетних видатків. У бюджетному процесі слід врахувати середньо- та довгострокову перспективу, встановлений зв'язок із загальними цілями соціально-економічного розвитку країни та адміністративно-територіальних одиниць.

Ефективність і послідовність діяльності органів місцевого самоврядування залежить від системного стратегічного бачення основних напрямів розвитку місцевих громад у перспективі. Такий підхід дозволяє врахувати галузеві особливості, скоординувати дії всіх учасників бюджетного процесу для досягнення поставлених стратегічних цілей.

Середньострокове планування видатків місцевого бюджету полягає у визначенні розпорядниками бюджетних коштів плану своєї діяльності на середньостроковий період та обсягу коштів, необхідних для досягнення цілей на цей період відповідно до програмних документів соціально-економічного розвитку держави та територій. Метою середньострокового планування видатків МБ є забезпечення більш ефективного використання обмежених бюджетних ресурсів завдяки реалістичній оцінці майбутніх бюджетних надходжень та визначенню пріоритетів у фінансуванні видатків бюджету шляхом прогнозування на декілька бюджетних періодів.

Запровадження середньострокового планування видатків МБ передбачає так зване "ковзне триріччя", коли бюджет затверджується на поточний рік, проекти бюджетів на два подальші роки затверджуються окремо. Після завершення першого року триріччя раніше затверджені проектування стають основою для нового бюджету і до них додається наступний третій рік. Таким чином, зазначене планування забезпечує бюджетну стабільність, передбачуваність та можливість реагування на змінну ситуацію, реструктуризацію зобов'язань, реалізацію нових пріоритетів бюджетної політики [5].

Перехід до середньострокового планування видатків МБ надасть учасникам бюджетного процесу можливість узгодити свої стратегічні плани діяльності з наявними бюджетними коштами як у рамках підготовки проекту МБ на плановий рік, так і на наступні за плановим бюджетні періоди. Це сприятиме переходу до формування довгострокової бюджетної політики на рівні місцевого самоврядування. Місцеві органи влади можуть застосовувати середньострокове планування

бюджетних видатків для того, щоб зосередити увагу на довгострокових цілях, оцінити свої можливості та визначити стратегію досягнення результатів. При ефективному плануванні органи місцевого самоврядування мають змогу визначати пріоритети у спрямуванні фінансових ресурсів, розробляти ефективні заходи для реалізації бюджетної політики, аналізувати можливі наслідки прийнятих рішень, ефективно реагувати на обставини, які змінюються, удосконалювати управління установою і підвищувати результативність її роботи.

Середньострокове планування видатків місцевого самоврядування є безперервним, багаторівневим і централізованим процесом, спрямованим на уникнення дисбалансу між видатками та потребою для реалізації заходів бюджетної політики з надання місцевими органами влади суспільних послуг згідно з визначеними пріоритетами.

Запровадження системи середньострокового планування ВМБ сприятиме підтримці збалансованості державного та місцевих бюджетів, узгодженню стратегічних планів діяльності головних розпорядників коштів з наявними бюджетними ресурсами, посиленню контролю за дотриманням принципу результативності видатків та доцільності продовження їх фінансування у перспективі, прогнозуванню майбутніх тенденцій і впровадженню необхідних заходів для досягнення запланованого результату, передбачуваності державної та місцевої бюджетної політики, підвищенню відповідальності головних розпорядників за ефективне та раціональне використання бюджетних коштів.

При плануванні ВМБ на середньострокову перспективу важливо, щоб учасники бюджетного процесу розуміли важливість та необхідність кожного етапу середньострокового бюджетного планування та його взаємозв'язок з бюджетом на поточний рік. Середньострокове планування видатків місцевого самоврядування передбачає два основних етапи: розробка та схвалення бюджетного прогнозу на основі макроекономічного прогнозу на перспективу; коригування показників планового або поточного року, уточнення показників на наступні роки.

Першим кроком у здійсненні середньострокового планування ВМБ є оцінка наявних ресурсів з урахуванням макроекономічних тенденцій, зокрема, динаміки реального валового внутрішнього продукту, індексу споживчих цін, соціальних стандартів. У таблиці представлено прогноз на 2016–2020 рр., розроблений на основі передбачуваного обсягу ВВП.

Прогнозний середній показник частки видатків місцевих бюджетів у валовому внутрішньому продукті за 2016–2020 рр. становить 15.65 %, найбільше середнє значення цього показника за наведений період складають (%): видатки на освіту – 5.24; соціальний захист та соціальне забезпечення – 3.9; охорону здоров'я – 3.43; найменше – видатки на духовний та фізичний розвиток – 0.57, економічну діяльність – 0.73; загальнодержавні функції – 0.76; житлово-комунальне господарство – 0.78.

Середньостроковий прогноз видатків місцевих бюджетів на 2016–2020 рр.

Функціональна класифікація	Частка видатків місцевих бюджетів у ВВП, %				
	2016	2017	2018	2019	2020
Загальнодержавні функції	0.78	0.78	0.76	0.76	0.74
Економічна діяльність	0.72	0.72	0.73	0.74	0.75
Житлово-комунальне господарство	0.76	0.78	0.78	0.80	0.80
Охорона здоров'я	3.38	3.40	3.44	3.46	3.48
Духовний та фізичний розвиток	0.56	0.56	0.57	0.57	0.58
Освіта	5.15	5.18	5.24	5.30	5.32
Соціальний захист та соціальне забезпечення	3.85	3.87	3.90	3.94	3.96
Інші видатки	0.22	0.22	0.23	0.23	0.24
Усього видатки	15.42	15.51	15.65	15.80	15.87

Джерело: розраховано автором на основі даних Міністерства фінансів України.

Під час перспективного планування ВМБ важливим є визначення обсягів прийнятих видаткових зобов'язань на середньостроковий період та їх врахування при формуванні видаткової частини місцевих бюджетів планового року. Таким чином забезпечується зв'язок річного та середньострокового планування видатків місцевих бюджетів, що є необхідним для підвищення прозорості бюджетного процесу та відповідальності всіх його учасників.

Видаткова частина місцевих бюджетів досить відчутно впливає як на розвиток окремих галузей і економіки в цілому, так і на рівень соціального добробуту населення країни. У зв'язку з цим важливого значення набуває проблема оптимального розподілу обмежених бюджетних ресурсів за напрямками соціально-економічного розвитку та забезпечення відповідності структури ВМБ визначеним стратегічним пріоритетам. Бюджетна політика має бути орієнтована на перспективу, виходити з чіткого розуміння фінансових можливостей адміністративно-територіальних одиниць, забезпечувати передбачуваність умов формування бюджетів усіх рівнів. Річний бюджет – це результат тривалих розробок і напрацювань, науково обґрунтованих і узгоджених оцінок перспектив соціально-економічного розвитку держави та регіонів [11].

Наступним етапом у процесі управління ВМБ є їх виконання, яке базується на принципах: *плановості* (бюджетні призначення головним розпорядникам коштів визначаються рішенням про місцевий бюджет та виділяються відповідно до нього, встановлені повноваження мають кількісні та часові обмеження); *цільового спрямування коштів* (передбачає результативність діяльності головних розпорядників коштів, тобто виконання завдань з найменшими витратами фінансових ресурсів), ефективного та результативного їх використання, додержання режиму

економії; *постійного контролю* за використанням бюджетних коштів місцевого самоврядування (надає можливість виявити недоліки, своєчасно їх усунути, а також оцінити правильність визначення обсягів фінансових ресурсів).

Основним принципом контролю є відповідальність розпорядників бюджетних коштів за належне й ефективне використання фінансових ресурсів. Своєчасне отримання інформації дає змогу стежити за виконанням видаткової частини МБ, одержувати дані про стан фінансування, напрями та обсяги видатків, відхилення фактичних асигнувань від планових. Для представників місцевих органів влади така інформація є основою для прийняття своєчасних управлінських рішень щодо перерозподілу бюджетних коштів. Результатом обґрунтованої бюджетної політики є бюджетна рівновага, яка має забезпечити відповідність між видатками та наявністю фінансових ресурсів, виконання органами місцевого самоврядування відповідних повноважень, здійснення структурних перетворень економіки.

Ефективність бюджетної політики на місцевому рівні залежить від результативності виконання МБ, яку визначають шляхом оцінки ефективності їх видатків, що є основним інструментом впливу на соціально-економічні процеси. З огляду на зазначене, необхідними складовими у системі управління ВМБ мають стати контроль за використанням бюджетних коштів з метою оцінки рівня ефективності виконання місцевими органами влади видаткових повноважень.

Реалізація принципів бюджетного планування на практиці може забезпечуватись використанням таких його методів, як балансовий, нормативний, коефіцієнтів, прямого рахунку, економіко-математичного моделювання, екстраполяції, експертних оцінок, програмно-цільовий. Система моніторингу та оцінки результативності управління коштами місцевих бюджетів допомагає оцінити, наскільки місцеві органи влади здатні формувати необхідні ресурси для виконання власних та делегованих повноважень, ефективно здійснювати їх перерозподіл з метою надання населенню гарантованих державою суспільних послуг на достатньому рівні, забезпечення соціально-економічного розвитку відповідної території та прозорості виконання місцевих бюджетів [6].

Порівняння результатів виконання місцевими органами влади покладених на них повноважень доцільно здійснювати щороку, в кінці бюджетного періоду. Результати таких досліджень є важливим джерелом інформації для органів державної влади, зокрема Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, Державної фінансової інспекції України, Рахункової палати України, Державної податкової служби України.

Сукупність бюджетних програм місцевого самоврядування в галузях освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, житлово-комунального господарства та інших повинні розроблятися з урахуванням єдиних методологічних підходів до формування місцевих бюджетів за ПЦМ.

Здійснення оцінки результативності бюджетних програм з метою забезпечення якісного та кількісного аналізу стану їх виконання потребує розробки і впровадження цілісної концепції, використання якої забезпечить прийняття відповідних рішень стосовно коригування програм, стратегії їх реалізації. Розроблено та запропоновано методологічні засади оцінки результативності бюджетних програм при складанні та виконанні місцевих бюджетів за ПЦМ, що ґрунтуються на системі відповідних інтегрованих показників.

Реалізація бюджетних програм місцевого самоврядування забезпечила такі результати у:

галузі охорони здоров'я – збільшення тривалості життя, скорочення термінів перебування хворого у лікарні, у тому числі за рахунок придбання сучасного обладнання;

галузі освіти – модернізацію навчально-матеріальної бази, покращання технічних умов перебування дітей у навчальних закладах;

житлово-комунальній сфері – реконструкцію та ремонт електричних мереж зовнішнього освітлення, поліпшення благоустрою та озеленення міста, утримання та поточний ремонт мереж водопостачання та водовідведення, поліпшення експлуатаційних якостей та технічного стану дорожнього господарства, економію електричної енергії завдяки впровадженню енергозберігаючих заходів та технологій.

У напрямі подальшого запровадження програмно-цільового методу формування та виконання місцевих бюджетів доцільним є затвердження методологічних засад оцінки результативності бюджетних програм місцевого самоврядування, удосконалення казначейського обслуговування місцевих бюджетів, системи звітності про виконання місцевих бюджетів.

Висновки. Підвищення рівня обґрунтованості бюджетного планування, забезпечення послідовності та передбачуваності у проведенні бюджетної політики на місцевому рівні є актуальними питаннями сьогодення. З метою реалізації зазначеного доцільно запровадити середньострокове планування видатків місцевих бюджетів, яке повинно ґрунтуватись на забезпеченні взаємозв'язку бюджетних показників зі стратегічними цілями бюджетної політики. Це сприятиме підвищенню ефективності розподілу та використання коштів місцевих бюджетів, досягненню стабільності у проведенні фінансово-економічної політики, посиленню контролю за дотриманням принципу результативності видатків місцевого самоврядування та доцільності продовження їх фінансування у наступних бюджетних періодах. Планування видатків місцевих бюджетів повинно здійснюватись з урахуванням результатів їх виконання у попередніх бюджетних періодах. Для проведення оцінки рівня ефективності виконання органами місцевої влади видаткових повноважень доцільно використовувати планові та фактичні бюджетні показники, фінансові коефіцієнти, показники результативності використання бюд-

жетних коштів, вартості одиниці послуги, продукту. Під час перспективного планування видатків місцевих бюджетів важливим є визначення обсягів прийнятих видаткових зобов'язань на середньостроковий період та їх врахування при формуванні видаткової частини місцевих бюджетів планового року. Таким чином забезпечується зв'язок річного та перспективного планування видатків місцевих бюджетів, що є необхідним для підвищення прозорості бюджетного процесу та відповідальності всіх його учасників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Буряченко А. Є. Впорядкування міжбюджетних фінансових потоків / А.Є. Буряченко // Вчені записки : зб. наук. праць. — К. : КНЕУ, 2010. — Вип. 12. — С. 160–165.
2. Зайчикова В. В. Місцеві фінанси України та європейських країн / В. В. Зайчикова. — К. : НДФІ, 2007. — 299 с.
3. Запатріна І. В. Бюджетний механізм економічного зростання : монографія І. В. Запатріна. — К. : Ін-т соц.-екон. стратегій, 2007. — 528 с.
4. Лисяк Л. В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України : монографія / Л. В. Лисяк. — К. : ДННУ АФУ, 2009. — 600 с.
5. Луніна І. О. Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин / І. О. Луніна. — К. : Наукова думка, 2006. — 432 с.
6. Місцеві фінанси / за ред. О. П. Кириленко. — К. : Знання, 2006. — 677 с.
7. Мярковський А. І. Перспективи вдосконалення фінансового регулювання в Україні: глобальні виклики / А. І. Мярковський // Фінанси України. — 2014. — № 5. — С. 7–19.
8. Самуельсон П. Економіка / П. Самуельсон, В. Нордгауз ; пер. з англ. — М. : Вільямс, 2010. — 1360 с.
9. Теорія фінансів / за ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К. : Центр учбов. л-ри, 2010. — 576 с.
10. Циммерманн Х. Муниципальные финансы / Х. Циммерманн ; пер. с нем. — М. : Дело и Сервис, 2003. — 352 с.
11. Чугунов І. Я. Бюджетно-податкова політика в умовах інституційних перетворень / І. Я. Чугунов, В. Д. Макогон // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. — 2014. — № 4. — С. 79–91.
12. Чугунов І. Я. Довгострокова бюджетна стратегія у системі економічної циклічності / І. Я. Чугунов // Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. — 2014. — № 5. — С. 64–77.

Стаття надійшла до редакції 03.02.2015.

Karamushka L. Medium-term planning of local budget expenditures.

Background. In recent years the financial policy of forming local budgets has not sufficiently ensured the economic development of administrative units. That's why issues of further development of the medium-term local spending are topical.

Review of scientific sources on the selected subject allowed us to determine that the effective mechanism of interregulation involves the use of formula calculations when planning expenditures of local budgets and intergovernmental transfers. The purpose of the

medium-term expenditures of local government is to ensure more efficient use of scarce budgetary resources through a realistic assessment of future government revenue and prioritizing funding expenditures by budget forecasting for several periods. This forms the aim of the research.

Materials and methods. The scientific article used a combination of methods and approaches, allowing to implement conceptual integrity of the study. The systematic and structural methods were used to understand the nature of local spending as a tool for social and economic development of the areas; synthesis methods, factor, comparison were applied in determining the main directions of improving the efficiency of local budgets in terms of economic transformations, the planning of local medium-term budgets.

Results. Ways to increase the efficiency of local spending as a tool for social and economic development and planning local budgets in the medium term were revealed. A prognosis of the share of local spending in GDP over the medium term was made. It was determined that the evaluation of the budget programs to ensure qualitative and quantitative analysis of their performance requires development and implementation of an integrated concept, the use of which will provide decision-making regarding the adjustment of budget programs and strategies for their implementation. Methodological principles of evaluation of budget programs in the preparation and execution of local budgets by program-based method, based on a system of appropriate integrated indicators were offered.

Conclusion. Improving the validity of budget planning, ensuring consistency and predictability in the conduct of fiscal policy at the local level in modern conditions are particularly important. In order to implement it it's appropriate to introduce medium-term local spending, which should be based on ensuring fiscal performance relationship with the strategic objectives of fiscal policy. The above will facilitate more effective allocation and use of local budgets, achieving stability in conducting financial and economic policies, increased control over compliance with the principle of expenditures effectiveness of local governments and whether to continue funding in subsequent fiscal years. Planning of local budgets must take into account the results of their performance in previous fiscal years. To assess the performance of local government's spending the following groups of indicators should be used: planned and actual budget figures, financial ratios, performance indicators of budget funds, unit value indices of services and products. During the strategic planning of local spending it is important to determine amounts of medium term expenditure commitments and their consideration in the formation of the local budget expenditures for the planned year. This ensures communication between annual and strategic planning of the local spending, which is necessary to improve budget transparency and accountability of all its members.

Keywords: budget system, local budgets, expenditures, interbudget regulation, program based budgeting method, medium-term budget planning.

REFERENCES

1. Burjachenko A. Je. Vporjadkuvannja mizhbjudzhjetnyh finansovyh potokiv / A. Je. Burjachenko // Vcheni zapysky : zb. nauk. prac'. — K. : KNEU, 2010. — Vyp. 12. — S. 160–165.
2. Zajchykova V. V. Miscevi finansy Ukrainy ta jevropejs'kyh krajin / V. V. Zajchykova. — K. : NDFI, 2007. — 299 s.
3. Zapatrina I. V. Bjudzhjetnyj mehanizm ekonomichnogo zrostantnja : monografija I. V. Zapatrina. — K. : In-t soc.-ekon. strategij, 2007. — 528 s.
4. Lysjak L. V. Bjudzhjetna polityka u systemi derzhavnogo reguljuvannja social'no-ekonomichnogo rozvytku Ukrainy : monografija / L. V. Lysjak. — K. : DNU AFU, 2009. — 600 s.

5. *Lunina I. O.* Derzhavni finansy ta reformuvannja mizhbjudzhetnyh vidnosyn / I. O. Lunina. — K. : Naukova dumka, 2006. — 432 s.
6. *Miscevi finansy* / za red. O. P. Kyrylenko. — K. : Znannja, 2006. — 677 s.
7. *Mjarkovs'kyj A. I.* Perspektyvy vdoskonalennja finansovogo reguljuvannja v Ukrai'ni: global'ni vyklyky / A. I. Mjarkovs'kyj // Finansy Ukrai'ny. — 2014. — № 5. — S. 7–19.
8. *Samuel'son P.* Ekonomika / P. Samuel'son, V. Nordgauz ; per. z angl. — M. : Vyl'jams, 2010. — 1360 s.
9. *Teorija finansiv* / za red. V. M. Fedosova, S. I. Jurija. — K. : Centr uchbov. l-ry, 2010. — 576 s.
10. *Cimmermann H.* Municipal'nye finansy / H. Cimmermann ; per. s nem. — M. : Delo i Servis, 2003. — 352 s.
11. *Chugunov I. Ja.* Bjudzhetno-podatкова polityka v umovah instytucijnyh perevtvoren' / I. Ja. Chugunov, V. D. Makogon // Visn. Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-tu. — 2014. — № 4. — S. 79–91.
12. *Chugunov I. Ja.* Dovgostrokova bjudzhetna strategija u systemi ekonomichnoi' cyklichnosti / I. Ja. Chugunov // Visn. Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-tu. — 2014. — № 5. — S. 64–77.